

การวิเคราะห์พระคัมภีร์ที่มีอิทธิพลต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงาน
ของพยาบาลวิชาชีพ

นางนุช ศิริศักดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ นางนุช ศิริศักดิ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....
(ดร.สุชาดา กรเพชรปानी) อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล) อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์กาญจนา มณีแสง) ประธาน

.....
(ดร.สุชาดา กรเพชรปानी) กรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล) กรรมการ

.....
(ดร.วนิดา พงษ์ศักดิ์ชาติ) กรรมการ

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 15 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2550

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้จาก คร.สุชาดา กรเพชรปณี อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ซึ่งมีความเข้าใจและกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความแนะนำสั่งสอนความรู้ตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยแห่งนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์กาญจนา มณีแสง ดร.วนิดา พงษ์ศักดิ์ชาติ ที่ให้ความกรุณารับเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม กรรมการพิจารณาเค้าโครงวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือรวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณนายแพทย์นำพล แดนพิพัฒน์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลพนมสารคาม หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล และเพื่อน ๆ พี่ น้อง ผู้ร่วมงานที่ให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ ด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชนเขตตรวจราชการเขต 9 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและพยาบาลวิชาชีพซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณรุ่นพี่และน้อง ๆ สาขาวิชาเทคโนโลยีวิทยาการศึกษาศาสตร์และสาขาวิชาเทคโนโลยีการวัดทางการศึกษาทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ เป็นกำลังใจให้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งน้อง ๆ หลาน ๆ ครอบครัวศิริศักดิ์ทุกคนที่คอยให้กำลังใจตลอดเวลา

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ผู้เป็นที่รักและเคารพยิ่ง ที่คอยให้กำลังใจและให้การส่งเสริมสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมาจนการวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี

นางนุช ศิริศักดิ์

45910887: สาขาวิชา: เทคโนโลยีวิทยาการศึกษา; วท.ม. (เทคโนโลยีวิทยาการศึกษา)

คำสำคัญ: การวิเคราะห์พหุระดับ/ ความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงาน/ ความเข้มแข็งอดทน/

ความเชื่ออำนาจการควบคุมภายนอก/ การเผชิญภาวะเครียด/ การเห็นคุณค่าในตนเอง/

ภาระงาน/ ความขัดแย้งในบทบาท/ แรงสนับสนุนทางสังคม/ พฤติกรรมภาวะผู้นำ

นงนุช ศิริศักดิ์: การวิเคราะห์พหุระดับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ (MULTILEVEL ANALYSIS OF VARIABLES INFLUENCE JOB BURNOUT OF PROFESSIONAL NURSES) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: สุชาดา กรเพชรปาศิ, Ph.D., วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล, กศ.ค. 179 หน้า. ปีพ.ศ. 2550.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างระดับและสร้างสมการพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน เขตตรวจราชการเขต 9 จำนวน 652 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ตัวแปรต้นประกอบด้วย ตัวแปรระดับบุคคล 4 ตัวแปร ได้แก่ ความเข้มแข็งอดทน ความเชื่ออำนาจการควบคุมภายนอก การเผชิญภาวะเครียด และการเห็นคุณค่าในตนเอง ตัวแปรระดับโรงพยาบาล 4 ตัวแปร ได้แก่ ภาระงาน ความขัดแย้งในบทบาท แรงสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมภาวะผู้นำของหัวหน้างาน ตัวแปรตามคือความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงาน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 9 เรื่องประกอบด้วย แบบวัดความเข้มแข็งอดทน ความเชื่ออำนาจการควบคุมภายนอก การเห็นคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามการเผชิญภาวะเครียด แบบสอบถามภาระงาน แบบวัดความขัดแย้งในบทบาท แรงสนับสนุนทางสังคม พฤติกรรมภาวะผู้นำของหัวหน้างาน และความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงาน แบบวัดมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ หาค่าความเที่ยงโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยสูตรของครอนบาค วิเคราะห์โมเดลพหุระดับโดยใช้โปรแกรม HLM

ผลการวิจัย ปรากฏว่า

1. ตัวแปรระดับบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ ความเข้มแข็งอดทน ความเชื่ออำนาจการควบคุมภายนอก การเผชิญภาวะเครียด และการเห็นคุณค่าในตนเอง
2. ตัวแปรระดับโรงพยาบาลที่มีอิทธิพลต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ แรงสนับสนุนทางสังคม
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างระดับ คือแรงสนับสนุนทางสังคมส่งผลต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของความเข้มแข็งอดทนในแต่ละโรงพยาบาล
4. สมการพหุระดับเต็มรูปแบบสามารถอธิบายความแปรปรวนของความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 21 ดังนี้

$$\begin{aligned} BUR = & 5.062^{**} + .288(WOR) + .240(CON) - 1.922^{*}(SOC) - \\ & .126(LED) - .713^{**}(HAR) - .068(WOR)(HAR) - \\ & .064(CON)(HAR) - .516^{*}(SOC)(HAR) + .034(LED)(HAR) \end{aligned}$$

45910887: MAJOR: EDUCATIONAL RESEARCH TECHNOLOGY; M.Sc.

(EDUCATIONAL RESEARCH TECHNOLOGY)

KEYWORD: MULTILEVEL ANALYSIS/ JOB BURNOUT/ HARDINESS/

LOCUS OF CONTROL/ COPING/ SELF-ESTEEM/ WORKLOAD/

ROLE CONFLICT/ SOCIAL SUPPORT/ LEADERSHIP BEHAVIOR

NONGNUTCH SIRISAK: MULTILEVEL ANALYSIS OF VARIABLES

INFLUENCE JOB BURNOUT OF PROFESSIONAL NURSES. ADVISORY COMMITTEE:

SUCHADA KORNPETPANE, Ph.D., WICHITPORN LAUSUWANAGOON, Ed.D.

179 P. 2007.

The purposes of this research were to determine the variables that influence Job Burnout of Professional Nurses, interaction between individual-level and hospital-level, and to construct regression equation of Job Burnout of Professional Nurses. The samples consisted of 652 nurses in Community Hospital Inspection and Evaluation Area IX and was selected through multi-stage random sampling. The independent variables of individual-level were hardiness, external locus of control, coping, and self-esteem. The independent variables of hospital-level were workload, role conflict, social support and leadership behavior. The dependent variable was Job Burnout. Research instruments included the Hardiness Scale, the External locus of control Scale, the Coping Questionnaire, the Self esteem Scale, the Workload Questionnaire, the Role conflict Scale, the Social support Scale, the Leadership behavior Scale and the Job burnout Scale. The instrument were rating scales. Cronbach's Alpha Coefficient was adopted to estimate for the reliability of the scales. HLM was also employed for the multilevel analysis.

The results were as follows:

1. At the individual-level, the variables which influenced Job Burnout of professional nurses were hardiness, external locus of control, coping, and self-esteem.
2. At the hospital-level, the variable which influenced Job Burnout of professional nurses was social support.
3. There were interactions between individual-level and hospital-level, which were social support and hardiness.
4. The variables in the model were found to account for 21 percent of the dependent variable's variance. The regression equation was shown below.

$$\begin{aligned} \text{BUR} = & 5.062^{**} + .288(\text{WOR}) + .240(\text{CON}) - 1.922^{*}(\text{SOC}) - \\ & .126(\text{LED}) - .713^{**}(\text{HAR}) - .068(\text{WOR})(\text{HAR}) - \\ & .064(\text{CON})(\text{HAR}) - .516^{*}(\text{SOC})(\text{HAR}) + .034(\text{LED})(\text{HAR}) \end{aligned}$$

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
สมมติฐานในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
ตอนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับความเหนื่อยหน่าย.....	12
ตอนที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อ ความเหนื่อยหน่าย.....	27
ตอนที่ 3 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์หระดับ.....	58
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	74
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	75
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	77
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	93
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	93

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	100
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน.....	102
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับบุคคลและระดับโรงพยาบาลกับตัวแปรความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงาน.....	106
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์หุ้ระดับระหว่างตัวแปรอิสระระดับบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงาน.....	108
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์หุ้ระดับระหว่างตัวแปรอิสระระดับโรงพยาบาลที่มีอิทธิพลต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงาน.....	131
5 สรุปและอภิปรายผล.....	135
สรุปผลการวิจัย.....	135
อภิปรายผลการวิจัย.....	141
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	147
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	148
บรรณานุกรม.....	149
ภาคผนวก.....	160
ภาคผนวก ก รายชื่อโรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	161
ภาคผนวก ข ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	163
ภาคผนวก ค ตัวอย่างผลการวิเคราะห์หุ้ระดับของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	175
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	179

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่มีผลต่อความเหนื่อยหน่าย ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	56
2 จำนวนโรงพยาบาลทั้งหมดและโรงพยาบาลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	76
3 จำนวนพยาบาลวิชาชีพที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	77
4 โครงสร้างเนื้อหาของแบบวัดความเข้มแข็งจิตตน.....	80
5 โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามการเผชิญภาวะเครียด	83
6 โครงสร้างเนื้อหาของแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง	84
7 โครงสร้างเนื้อหาของแบบวัดความขัดแย้งในบทบาท.....	87
8 โครงสร้างเนื้อหาของแบบวัดแรงสนับสนุนทางสังคม.....	88
9 โครงสร้างเนื้อหาของแบบวัดพฤติกรรมภาวะผู้นำของหัวหน้างาน	89
10 โครงสร้างเนื้อหาของแบบวัดความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงาน.....	90
11 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามและแบบวัด.....	92
12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามลักษณะ	102
13 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ และความโด่งของตัวแปร.....	104
14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับบุคคลกับตัวแปร ความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงาน.....	106
15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับโรงพยาบาลกับตัวแปร ความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงาน.....	108
16 อิทธิพลคงที่ (Fixed Effect) อิทธิพลสุ่ม (Random Effect) ของการวิเคราะห์ โมเดลว่าง (Null Model).....	110
17 อิทธิพลคงที่ (Fixed Effect) อิทธิพลสุ่ม (Random Effect) เมื่อใช้ตัวแปร ความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงาน (BUR) เป็นตัวแปรตาม.....	112

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18 อิทธิพลคงที่ (Fixed Effect) อิทธิพลสุ่ม (Random Effect) เมื่อใช้ตัวแปรความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงาน (BUR) เป็นตัวแปรตามในขั้นการวิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple Model) แบบเต็มรูป.....	115
19 อิทธิพลคงที่ (Fixed Effect) อิทธิพลสุ่ม (Random Effect) เมื่อใช้ตัวแปรการเผชิญภาวะเครียด (COP) เป็นตัวแปรตามในขั้นการวิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple Model)	117
20 อิทธิพลคงที่ (Fixed Effect) อิทธิพลสุ่ม (Random Effect) เมื่อใช้ตัวแปรการเผชิญภาวะเครียด (COP) เป็นตัวแปรตามในขั้นการวิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple Model) แบบเต็มรูป.....	118
21 ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของโมเดลพหุระดับระดับบุคคลจากการวิเคราะห์ชั้นโมเดลอย่างง่าย (Simple Model) แบบเต็มรูป.....	120
22 ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของโมเดลพหุระดับระดับบุคคลจากการวิเคราะห์ชั้นโมเดลอย่างง่าย (Simple Model) ตามสมมติฐาน.....	124
23 ค่า Generalized Square Multiple Correlation (R^2_{FM} และ R^2_{OM}) ค่า Q และ ค่า W ของโมเดลพหุระดับระดับบุคคล.....	129
24 อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของตัวแปรอิสระที่มีต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงาน.....	130
25 ผลการวิเคราะห์ชั้น โมเดลสมมุติฐาน (Hypothetical Model) เมื่อใช้ค่าคงที่หรือค่าเฉลี่ยความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงาน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของความเข้มแข็งอดทน เป็นตัวแปรตาม.....	131

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัยการวิเคราะห์พระคัมภีร์ของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	6
2 โมเดลการวิเคราะห์พระคัมภีร์ของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	57
3 โมเดลพระคัมภีร์ของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพแบบเต็มรูป.....	111
4 โมเดลพระคัมภีร์แสดงค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพแบบเต็มรูป.....	121
5 โมเดลพระคัมภีร์ของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ตามสมมติฐาน.....	122
6 โมเดลพระคัมภีร์แสดงค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ตามสมมติฐาน.....	125